

3. Вржесневський І. І. Олімпійська освіта і фізичне виховання : креативний потенціал взаємовпливу / І. І. Вржесневський, Ю. В. Янішевський // Вісн. Нац. авіац. ун-ту. Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. — Київ, 2020. — Вип. 1 (16). — С.22-28.
4. Кубертен П. Олімпійські Мемуари / П. Кубертен. — К. : Олімпійська література, 1997.
5. Поликарпова Г. М. Олимпийское образование и воспитание как предмет педагогического исследования / Г. М. Поликарпова. Великий Новгород, 2003.
6. Столяров В. И. Философия спорта и телесности человека / В. И. Столяров// Монография. В 2-х кн. — М.: Университетская книга, 2011. — Кн. 1. Введение в мир философии спорта и телесности человека. — 766 С.
7. Andreas Reckwitz: Die Transformation der Kulturtheorien. Zur Entwicklung eines Theorieprogramms. Weilerswist: Velbrück Wissenschaft 2000.
8. Franz Manfred, Köpke Detlef. Neue Wege im Sport. Bd.2. Internationaler Sport und seine Probleme. Münster, 2020.
9. Reckwitz Andreas Die Gesellschaft der Singularitäten. Zum Strukturwandel der Moderne. Berlin: Suhrkamp, 2017.
10. Slotedijk Peter. Philosophische Temperamente. Von Platon bis Foucault. München: Pantheon, 2011.

Reference

1. Andreas Reckwitz: Die Transformation der Kulturtheorien. Zur Entwicklung eines Theorieprogramms. Weilerswist: Velbrück Wissenschaft 2000.
2. Franz Manfred, Köpke Detlef. Neue Wege im Sport. Bd.2. Internationaler Sport und seine Probleme. Münster, 2020.
3. Reckwitz Andreas Die Gesellschaft der Singularitäten. Zum Strukturwandel der Moderne. Berlin: Suhrkamp, 2017.
4. Slotedijk Peter. Philosophische Temperamente. Von Platon bis Foucault. München: Pantheon, 2011.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.8(153).07
УДК 796:379.8

Гакман А.В.

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

МОТИВАЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ АКТИВНОГО СІМЕЙНОГО ДОЗВІЛЛЯ ДЛЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

Аналіз наукових досліджень, засвідчив, що більшість респондентів різного віку проводять вільний час із родиною. Ці дані слугували підґрунтям дослідження мотиваційних передумов активного сімейного дозвілля для підростаючого покоління. Мета: узагальнення положення літературних джерел, документальних матеріалів, вітчизняного та світового практичного досвіду з теоретичних основ мотиваційних складових сімейного дозвілля з використанням активного відпочинку. Методи дослідження: теоретичний аналіз науково-методичної літератури і документальних матеріалів; компаративний метод, структурно-функціональний аналіз. Результати і висновки: Охарактеризовано теоретичні основи проведення вільного часу в сім'ї. Встановлено, що на часопроведення в колі сім'ї впливає багато факторів, таких як кількість уроків та об'єм начального матеріалу, професійна зайнятість батьків, фінансове забезпечення та ін. Наукове дослідження підтверджували факт того, що без батьківського моделювання поведінки, що сприяє підвищенню рівня рухової активності, підлітки менше займаються спортом. Занепокоєння дорослих щодо ОРПА часто пов'язане з ранньою поведінкою дітей та молоді. Необхідно приділяти увагу особам, коли вони є дітьми, щоб покращити їх подальшу участь у ОРПА у дорослому віці. Для залучення підростаючого покоління до систематичних занять ОРПА необхідно достатньо часу відводити при організації сімейного дозвілля на РА. Мотивація є особистісною характеристикою, яка є ключовим фактором занять ОРПА під час сімейного дозвілля. У результаті дослідження, нами виділено 4 групи мотивів до активного сімейного дозвілля: «соціальні мотиви», «мотиви здоров'я», «мотиви хорошої дитини» та «мотиви досягнення». Мотиваційні передумови активного сімейного дозвілля нами розглядалося комплексно, через структуру мотивації. Нами визначено принципи, яких потрібно дотримуватись для здійснення ефективної мотивації членів сім'ї до активного дозвілля.

Ключові слова: мотивація, сімейне дозвілля, оздоровчо-рекреаційна рухова активність.

Hakman A. Motivational background of active family leisure for the younger generation. The analysis of scientific studies has shown that the majority of respondents of various ages spend their free time with their family. These data served as the basis for the study of the motivational background of active family leisure for the younger generation. Goal of research: generalization of the position of literary sources, documentary materials, domestic and world practical experience on the theoretical foundations of motivational components of family leisure time using outdoor activities. Research methods: theoretical analysis of scientific and methodological literature and documentary materials; comparative method, structural and functional analysis. Research findings and conclusions: The theoretical foundations of spending spare time in the family are characterized. It has been established that spending time in the family circle is influenced by many factors, such as the number of lessons and volume of scientific material, professional employment of parents, financial support, etc. Scientific research has confirmed the fact that without parental modeling of behaviors that contribute to increased levels of motor activity, adolescents are less involved in sports. Adults' concerns about health-recreational motor activity are often related to the early behavior of children and youth. Attention should be paid to individuals when they are children to improve their subsequent participation in health-recreational

motor activity in adulthood. In order to attract the younger generation to the systematic activities of health-recreational motor activity, it is necessary to devote enough time to the organization of family leisure time for motor activity. Motivation is a personal characteristic that is a key factor in engaging in health-recreational motor activity during family leisure time. As a result of the study, we identified 4 groups of motives for active family leisure: "social motives", "health motives", "good child motives" and "achievement motives". We considered the motivational background of active family leisure comprehensively, through the structure of motivation. We have defined the principles that must be followed so that to effectively motivate family members to engage in active leisure.

Key words: motivation, family leisure, health-recreational motor activity.

Постановка проблеми. Дозвілля є важливим джерелом згуртованості сім'ї, де сім'я є першим і найважливішим середовищем виховання як для батьків, так і для дітей [10]. Це простір, де всі учасники мають шанс відкрити для себе різноманіття цінностей. Це також середовище, де формуються дитячі звички, думки та ставлення, а також де передаються та визнаються традиції. Крім того, дозвілля захищає та організовує спосіб життя, визначаючи пріоритет певної діяльності.

На вид, зміст і організацію дозвілля впливає багато факторів. Найважливішими детермінантами дозвілля є: навчання вдома, матеріальні умови батьків і культурне домашнє середовище, навчання в школі, допомога по господарству, час, витрачений на дорогу до школи та назад, сон, харчування, позашкільна освіта в закладах, сімейна атмосфера [2, 4, 6, 13, 18]. Під час освітнього періоду життя кількість вільного часу також залежить від кількості занять і розкладу шкільного дня. Робочий час батьків є додатковою проблемою, яка може мати певний вплив. Спільний вплив окремих компонентів може формувати різні критерії пріоритетів, цінностей і ставлення до розподілу вільного часу. Найбільш негативними проявами в цьому відношенні є формування особистості, яка іноді характеризується жадібністю, що спонукає до перетворення всіх цінностей у матеріальні блага з орієнтацією на підвищення рівня життя. Це призводить не тільки до збіднення змісту і форм дозвілля, а й до його надмірного скорочення, а іноді й до повної відмови від дозвілля в сім'ї [1, 3, 23]. Тут також слід згадати питання нових технологій. Незважаючи на те, що збільшення використання мобільних телефонів та Інтернету, здається, впливає на рівень оздоровчо-рекреаційної рухової активності (ОРПА), особливо у дітей та молоді, докладаються зусилля для використання сучасних технологій (наприклад, мобільні додатки та інше програмне забезпечення гаджетів), щоб заохотити молодих людей розвивати фізичні поведінкові навички активності (тобто, самоконтроль і встановлення цілей) і запобігти зниженню рухової активності, яке зазвичай спостерігається в підлітковому віці [16].

Аналіз літературних джерел. Багато досліджень показують, що батьки, як видається, відіграють вирішальну роль у формуванні думки та залучення дітей до занять ОРПА, і саме рівень рухової активності (РА) батьків визначає загальне сприйняття ОРПА серед дітей та підлітків [9]. Література також стверджує, що задоволення від компетенції та більш внутрішні мотиви позитивно впливають на систематичне заняття фізичними вправами різного спрямування. Було виявлено неоднозначні докази щодо ролі інших типів мотивів (наприклад, здоров'я пов'язаних із тілобудовою) [19]. Розуміння мотивів, які впливають на участь у ОРПА, має вирішальне значення для розробки втручань, спрямованих на підвищення рівня РА. Оглядове дослідження Allender, Cowburn & Foster [17] показує, що участь дітей молодшого віку приносить більше задоволення, коли їх не змушують змагатися та перемагати, а радше заохочують експериментувати з різними видами діяльності. Для дітей також було важливо відчувати підтримку батьків і мати легкий доступ до безпечного ігрового середовища.

Дослідження Kalman et al. [20] показує, що для молодших дітей мотив «хороша дитина» важливіші, ніж для підлітків, тому з віком цей вид мотивації втрачає своє значення. Як дійшли висновку Neely & Holt [23], виявляється, що батьки відіграють найважливішу роль у здобутті їхніми дітьми переваг, користуючись «моментами навчання» різноманітним видам спорту та зміцнюючи певні принципи в домашньому оточенні.

Метою нашого дослідження стало узагальнення положення літературних джерел, документальних матеріалів, вітчизняного та світового практичного досвіду з теоретичних основ мотиваційних складових сімейного дозвілля з використанням активного відпочинку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досить важливим є якісне та достатнє часовідведення протягом доби на сімейне благополуччя. Використання часу як ресурсу для функціонування сім'ї загалом відноситься до часу, який члени сім'ї надають собі та один одному [12]. Щоб мобілізувати та використовувати інші сімейні ресурси, потрібен час. Серед різноманітних моделей використання сімейного часу є чимало доказів позитивного зв'язку між участю в сімейному дозвіллі та сімейним функціонуванням [3, 4, 7, 10, 21]. Потрібне повне розуміння потенційного впливу участі батьків у ОРПА дітей. Однак проблема полягає в тому, що багато молодих людей більше не зацікавлені у руховій активності й натомість віддають перевагу сидячому способу життя [11, 22]. Якщо діти мають вести фізично активний спосіб життя, необхідна участь (у молодших дітей) і підтримка (у підлітків) з боку батьків [14]. Мотивація є особистісною характеристикою, яка може бути ключовим фактором для розуміння того, чому деякі люди фізично активні у свій вільний час [1]. На основі попередніх аналізів Kalman et al. [22] і Корсакова et al. [24], мотиви можна розділити на чотири компоненти: «соціальні мотиви», «мотиви здоров'я», «мотиви хорошої дитини» та «мотиви досягнення». Теоретичною основою такої диференціації стала теорія самодетермінації (SDT) Деці та Райана [18]. Заслуговує на увагу концепція самодетермінації О.Р. Калітеєвської, Д.О. Леонтьєва [16], яка не містить принципових протиріч з теорією самодетермінації Е. Деці і Р. Райана. Її можна сформулювати в наступних положеннях:

1. Здатність до самодетермінації – реальність, властива зрілій особистості та ґрунтується на власних ціннісно-смыслових орієнтаціях – розуміння батьків їх поведінкової ролі у формуванні здорового способу життя дитини.

2. Здатність до самодетермінації виникає на основі свободи і відповідальності в ході індивідуального розвитку,

що виражається в усвідомленні себе як причини змін в собі і в оточуючому середовищі та здатності ініціювати, припинити або змінити напрям діяльності у будь-який момент – можливість урізноманітнення засобів ОРПА в процесі онтогенезу, в залежності від факторів впливу оточуючого середовища.

3. Свобода і відповідальність мають різні генетичні корені і в онтогенезі розвиваються відносно незалежно одна від одної: свобода – через поступове надбання спонтанною активністю ціннісного обґрунтування, особистісної доцільності і смислової регуляції, а відповідальність – через перехід від «інтер- до «інтра-» – інтеріоризації механізмів регуляції поведінки вищого рівня – усвідомлення своєчасності та подальшого впливу ОРПА відповідно віку, фізичного та психічного стану та стану здоров'я вцілому.

4. Інтеграція свободи і відповідальності відбувається далеко не завжди. Основна причина полягає в нерозвиненій саморегуляції. В такому разі, подальший розвиток особистості гальмується, його динаміка приймає непослідовні, деструктивні або інволюційні форми – епізодичність занять ОРПА, не систематичні залучення до масових та розважальних засобів ОРПА. В останні 10-15 років, зросла кількість досліджень, що ґрунтуються на основі теорії самодетермінації в контексті здоров'я, включаючи дослідження здоров'язберігаючого середовища та поведінки. Результати цих досліджень показали роль автономного саморегулювання і підтримки потреб у різних аспектах психічного і фізичного здоров'я людини. Автономне саморегулювання особливо важливе для здоров'язберігаючої поведінки підлітків, оскільки ефективніше регулюються її зусилля, наполегливість, стабільність тощо [20].

У такому розумінні, можливість задоволення потреб в автономії, компетентності та зв'язку з іншими людьми забезпечує свободу активності і самоорганізації. Отже, самодетермінація означає відчуття свободи і стосовно сил зовнішнього оточення, і стосовно внутрішніх сил особистості. Тому, відповідно, ключовим поняттям цієї теорії є поняття автономії. Автономною є така людина, яка діє як суб'єкт, виходячи із глибинного відчуття себе.

Як Кері А. Schwab та ін. [21] припускають, що сильні та важливі мотиви для участі в ОРПА відрізняються залежно від видів діяльності, віку та статі дорослих. Систематичний огляд Пасічник Л. та Дудчак М [13] також надає хороші докази цінності особистості для розуміння поведінки під час фізичних вправ, демонструючи важливість автономної (ідентифікованої та внутрішньої) регуляції у сприянні ОРПА.

Структура мотивації активного сімейного дозвілля – це система, яка узгоджує потреби, інтереси, ціннісні настанови на здоровий спосіб життя, мотиви і поведінку членів сім'ї (рис. 1).



Рис. 1. Структура мотивації активного сімейного дозвілля

Серед принципів, яких потрібно дотримуватись для здійснення ефективної мотивації членів сім'ї до активного дозвілля це:

- мотивування тоді дає результати, коли члени сім'ї, в тому числі і діти, відчувають визнання свого внеску в результати роботи;
- несподівані, непередбачувані та нерегулярні заохочення мотивують краще, ніж прогнозовані;
- важливо дати дітям відчуття впевнено, оскільки того вимагає внутрішня потреба в самоствердженні;
- продуктивність і ефективність занять ОРПА найтісніше пов'язані із зовнішніми умовами, оскільки все має значення: навчальне середовище, обладнання, наявність або відсутність кондиціонування повітря, навіть ступінь комфортабельності тренувальних засобів;
- одна з найпопулярніших сьогодні стратегій мотивації – створення команди, або робота в команді під керівництвом лідера, не завжди це може бути батько – це правильний принцип.

Батьки відіграють важливу роль у формуванні поведінки дітей щодо здоров'я і можуть робити це шляхом прямого моделювання (тобто залучення до ОРПА, яку спостерігають діти – «робити разом»), що збільшує ймовірність того, що діти будуть наслідувати дії своїх батьків [2, 7, 9, 18]. Батьки є основними інгібіторами участі своїх дітей у ОРПА [6], і вони мають різноманітні прями та непрямі способи підвищення рівня РА дітей [8].

За даними Благій О та Андрєєвої О. [5], структура дозвілля дітей була більш збагачена комп'ютерними іграми в будні дні. На вихідні дні дозвіллевий час значно збагачувався РА за допомогою активного сімейного часопроведення. Можна припустити, що правильно організоване дозвілля членів сім'ї є ключовим рішенням здорового та активного способу життя. Шкільні умови можуть зіграти вирішальну роль у залученні підростаючого покоління до систематичних занять ОРПА. Результати дослідження Charlene S. Shannon [20] припускають, що стратегії первинної профілактики та втручання для дітей із ризиком надмірної ваги мають бути спрямовані на збільшення фізичної активності не лише дітей, але й їхніх батьків, і особливо матерів.

Висновки. Наукове дослідження підтверджували факт того, що без батьківського моделювання поведінки, що сприяє підвищенню рівня рухової активності, підлітки менше займаються спортом. Занепокоєння дорослих щодо ОРПА часто пов'язане з ранньою поведінкою дітей та молоді. Необхідно приділяти увагу особам, коли вони є дітьми, щоб покращити їх подальшу участь у ОРПА у дорослому віці. Для залучення підростаючого покоління до систематичних занять ОРПА необхідно достатньо часу відводити при організації сімейного дозвілля на РА. Мотивація є особистісною характеристикою, яка є ключовим фактором занять ОРПА під час сімейного дозвілля. У результаті дослідження, нами виділено 4 групи мотивів до активного сімейного дозвілля: «соціальні мотиви», «мотиви здоров'я», «мотиви хорошої дитини» та «мотиви досягнення». Мотиваційні передумови активного сімейного дозвілля нами розглядалося комплексно, через структуру мотивації. Нами визначено принципи, яких потрібно дотримуватись для здійснення ефективної мотивації членів сім'ї до активного дозвілля. **Перспективи подальших досліджень** будуть полягати у визначенні ролі сімейного дозвілля як середовища оздоровлення підростаючого покоління.

Література

1. Андрєєва О. Розробка та впровадження технології проектування активної рекреаційної діяльності різних груп населення. Спортивний вісник Придніпров'я. 2015; 1: 4–9.
2. Андрєєва ОВ. Історичні, теоретико-методологічні засади рекреаційної діяльності різних груп населення. Слобожанський науково-спортивний вісник. Харків: ХДАФК; 2015; 2 (46): 19-23.
3. Антоненко О. Л., З. І. Козар. Мотиваційні передумови інноваційної активності та реалізації інноваційного маркетингу на підприємстві. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2015. - № 819. - С. 207-214.
4. Безверхня Г. Фактори, що впливають на вибір видів дозвілля людини. Спортивний вісник Придніпров'я. 2009; 2-3: 56-59.
5. Благій О, Андрєєва О. Рухова активність як фактор формування здорового способу життя учнівської молоді. Актуальні проблеми фіз. виховання, реабілітації, спорту та туризму: тези доп. III Міжнар. наук. конф. Запоріжжя: КПУ. 2011: 27–28.
6. Гакман А, Андрєєва О. Руховий режим дітей у літньому оздоровчому таборі. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2011; 4: 35–41.
7. Гакман А. В., Ужвенко В. А. Роль рекреаційно-оздоровчої діяльності в структурі сімейного дозвілля дошкільнят. – 2018.
8. Катерина УМ, Андрєєва ОВ. Соціально-педагогічні передумови впровадження навчально-оздоровчих комплексів в процес фізичного виховання студентів. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. 2014; 14: 18–22.
9. Ключан Ю. В. Анімація сімейного дозвілля як акмеологічна засада сімейного життя. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. 2011. С. 53-57.
10. Мальцев Д. Організація активного сімейного дозвілля: вітчизняний та зарубіжний досвід. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2019. №. 4. С. 81-86.
11. Мальцев Д., Хрипко І. Потенціал оздоровчо-рекреаційних технологій при організації сімейного дозвілля. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2021. №. 1. С. 44-49.
12. Пангелова Н, Сем'янчук А. Зарубіжний досвід організації сімейного відпочинку з дітьми у рекреаційно-туристичних комплексах. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2014; 4: 78–80.
13. Пасічняк Л, Дутчак М. Особливості залучення різних груп населення до активного відпочинку в умовах міського парку. Спортивна наука України. 2015; 5 (69): 21–26.
14. Пацалюк К, Андрєєва О. Обґрунтування технології рекреаційної діяльності фізкультурно-оздоровчого клубу. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічної проблеми фізичної культури. Київ, 2011; 8: 171–175.
15. Петрова ІВ. Дозвілля в зарубіжних країнах. Київ: Кондор, 2008. 408 с.
16. Психологічні технології самодетермінації розвитку особистості: монографія / Л.З. Сердюк, І.В. Данилюк, В.В. Турбан, О.І. Пенькова, Н.Д. Володарська [та ін.]; за ред. Л.З. Сердюк. К.: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. – 192 с.
17. Allender S., Cowburn G., Foster C. Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies //Health education research. 2006. Т. 21. №. 6. С. 826-835.
18. Charlene S. Shannon Family Leisure and Leisure Service Provision: Making the Case for Including Perspectives from Practice, Leisure Sciences, 2017. 39:5, 426-435, DOI: 10.1080/01490400.2017.1333054

19. Jasmine A. Townsend, Marieke Van Puymbroeck & Ramon B. Zabriskie. The Core and Balance Model of Family Leisure Functioning: A Systematic Review, *Leisure Sciences*, 2017. 39:5, 436-456, DOI: 10.1080/01490400.2017.1333057
20. Kalman J. L. et al. Predictors of persisting psychotic like experiences in children and adolescents: A scoping review. *Schizophrenia research*. 2019. T. 209. C. 32-39.
21. Keri A. Schwab & Daniel L. Dustin (2015) Towards a model of optimal family leisure, *Annals of Leisure Research*, 18:2, 180-204, DOI: 10.1080/11745398.2015.1007881
22. Kopcakova J. et al. Are school factors and urbanization supportive for being physically active and engaging in less screen-based activities? *International journal of public health*. 2018. T. 63. №. 3. C. 359-366.
23. Neely K. C., Holt N. L. Parents' perspectives on the benefits of sport participation for young children. *The Sport Psychologist*. 2014. T. 28. №. 3. C. 255-268.

Reference

1. Andrieieva O. (2015). Development and implementation of technology for designing active recreational activities for different population groups. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2015; 1: 4–9.
2. Andreeva OV. (2015). Historical, theoretical and methodological foundations of recreational activities of various population groups. *Slobozhan scientific and sports bulletin*. Kharkiv: KhDAFC; 2 (46): 19-23.
3. Antonenko O. L., Z. I. Kozar. (2015). Motivational prerequisites for innovative activity and implementation of innovative marketing at the enterprise. *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development*. No. 819. P. 207-214.
4. Bezverhnya H. (2009). Factors influencing the choice of leisure activities of a person. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2-3: 56-59.
5. Blahiy O, Andrieieva O. (2011). Motor activity as a factor in the formation of a healthy lifestyle of schoolchildren. *Actual problems of physics. education, rehabilitation, sports and tourism: theses add. III International of science conf. Zaporizhzhia: KPU*. 27–28.
6. Hakman A, Andreeva O. (2011). Physical activity of children in a summer health camp. *Theory and methodology of physical education and sports*. 4: 35–41.
7. Hakman A. V., Uzhvenko V. A. (2018). The role of recreational and recreational activities in the structure of family leisure time of preschoolers. 2018.
8. Kateryna UM, Andreeva OV. (2014). Socio-pedagogical prerequisites for the introduction of educational and recreational complexes in the process of physical education of students. *Youth scientific bulletin of the East European National University named after Lesya Ukrainka*. 14: 18–22.
9. Klochan Yu. V. (2011). Animation of family leisure as an acmeological basis of family life. *Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University. Series: Pedagogical sciences*. 2011. P. 53-57.
10. Maltsev D. (2019). Organization of active family leisure: domestic and foreign experience. *Theory and methodology of physical education and sports*. No. 4. P. 81-86.
11. Maltsev D., Khrypko I. (2021). The potential of health and recreation technologies in the organization of family leisure. *Theory and methodology of physical education and sports*. No. 1. P. 44-49.
12. Pangelova N, Sem'ianchuk A. (2014). Foreign experience of organizing family vacations with children in recreational and tourist complexes. *Theory and methodology of physical education and sports*. 4: 78–80.
13. Pasichniak L, Dutchak M. (2015). Peculiarities of involvement of different population groups in active recreation in the conditions of a city park. *Sports science of Ukraine*. 5 (69): 21–26.
14. Patsalyuk K, Andreeva O. (2011). Justification of the technology of recreational activity of the physical culture and health club. *Scientific journal of M.P. Drahomanov NPU. Series 15: Scientific and pedagogical problems of physical culture*. Kyiv. 8: 171–175.
15. Petrova I. (2008). *Leisure in foreign countries*. Kyiv: Condor, 2008. 408 p.
16. Psychological technologies of self-determination of personality development: monograph / L.Z. Serdyuk, I.V. Danyliuk, V.V. Turban, O.I. Penkova, N.D. Volodarska [etc.] ; under the editorship L.Z. Serdyuk K.: Institute of Psychology named after H.S. Kostyuka of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2018. 192 p.
17. Allender S., Cowburn G., Foster C. (2006). Understanding participation in sports and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies // *Health education research*. Vol. 21. No. 6. P. 826-835.
18. Charlene S. (2017). *Shannon Family Leisure and Leisure Service Provision: Making the Case for Including Perspectives from Practice*, *Leisure Sciences*. 39:5, 426-435, DOI: 10.1080/01490400.2017.1333054
19. Jasmine A. Townsend, Marieke Van Puymbroeck & Ramon B. Zabriskie. (2017). The Core and Balance Model of Family Leisure Functioning: A Systematic Review, *Leisure Sciences*. 39:5, 436-456, DOI: 10.1080/01490400.2017.1333057
20. Kalman J.L. et al. (2019). Predictors of persistent psychotic-like experiences in children and adolescents: A scoping review. *Schizophrenia research*. Vol. 209. P. 32-39.
21. Keri A. Schwab & Daniel L. Dustin (2015) Towards a model of optimal family leisure, *Annals of Leisure Research*, 18:2, 180-204, DOI: 10.1080/11745398.2015.1007881
22. Kopcakova J. et al. (2018). Are school factors and urbanization supportive for being physically active and engaging in less screen-based activities? *International journal of public health*. Vol. 63. No. 3. P. 359-366.
23. Neely K. C., Holt N. L. (2014). Parents' perspectives on the benefits of sports participation for young children. *The Sport Psychologist*. Vol. 28. No. 3. P. 255-268.